

Міністерство охорони здоров'я України
Буковинський державний медичний університет

БУКОВИНСЬКИЙ МЕДИЧНИЙ ВІСНИК

Український науково-практичний журнал

Заснований у лютому 1997 року

Видається 4 рази на рік

Включений до Ulrichsweb™ Global Serials Directory, наукометричних і спеціалізованих баз даних Google Scholar (США), Index Copernicus International (Польща), Scientific Indexing Services (США), Infobase Index (Індія), Ukrainian research & Academy Network (URAN), НБУ ім. Вернадського, "Джерело"

ТОМ 25, № 3 (99)

2021

Редакційна колегія:

головний редактор Т.М. Бойчук,
О.Б. Беліков, О.С. Годованець, І.І. Заморський,
О.І. Іващук (перший заступник головного редактора),
Т.О. Ілащук, А.Г. Іфтодій, Г.Д. Коваль, О.К. Колоскова,
В.В. Кривецький (заступник головного редактора),
В.В. Максим'юк, Т.В. Мохорт, Н.В. Пашковська, Л.П. Сидорчук,
С.В. Сокольник, В.К. Ташук (відповідальний секретар), С.С. Ткачук,
О.І. Федів (відповідальний секретар), О.В. Цигикало

Наукові рецензенти:

проф. Т.О. Ілащук, проф. А.Г. Іфтодій, проф. О.В. Цигикало

Чернівці: БДМУ, 2021

Редакційна рада:

К.М. Амосова (Київ), В.В. Бойко (Харків),
А.І. Гоженко (Одеса), В.М. Запорожан (Одеса),
В.М. Коваленко (Київ), З.М. Митник (Київ),
В.І. Паньків (Київ), В.П. Черних (Харків),
Герхард Дамман (Швейцарія),
Збігнев Копанські (Польща),
Дірк Брутцерт (Бельгія),
Раду Крістіан Дабіша (Румунія)
Віктор Ботнару (Респ. Молдова)

Рекомендовано до друку та до поширення через мережу Інтернет рішенням вченої ради
Буковинського державного медичного університету
(протокол № 1 від 26.08.2021 року)

Буковинський медичний вісник
(Бук. мед. вісник) – науково-
практичний журнал, що рецензується
Bukovinian Medical Herald
(Buk. Med. Herald)
Заснований у лютому 1997 р. Видається 4
рази на рік
Founded in February, 1997 Published four
times annually
Мова видання: українська, російська,
англійська
Сфера розповсюдження загальнодержавна,
зарубіжна
Свідоцтво про державну реєстрацію: серія
КВ №15684-4156 ПР від 21.09.2009

Наказом
Міністерства освіти і науки України
від 17 березня 2020 року № 409 журнал
“Буковинський медичний вісник”
включено до категорії "Б" (медичні
спеціальності – 222) переліку наукових
фахових видань України
Адреса редакції: 58002, Чернівці,
пл. Театральна, 2
Тел.: (0372) 55-37-54,
52-40-78
Факс: (0372) 55-37-54
e-mail: bmh@bsmu.edu.ua
Адреса електронної версії журналу в
Internet: <http://www.bsmu.edu.ua>

Сторінки історії

СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ В.М. КРУЦЯКА

**до 85-річчя від дня народження провідного вченого – морфолога, професора
Володимира Миколайовича Круцяка**

В.В. Кривецький, І.Ю. Полянський, М.Д. Лютик

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці, Україна

Минають роки і десятиліття, змінюються покоління та епохи, але вічною залишається пам'ять про дитинство, вчителів, юність, зрілість та старість. Це єдине, що невидимою ниткою пов'язує нас із прожитим, але незабудим. Це стосується нашого вчителя і наставника Володимира Миколайовича Круцяка.

Володимир Миколайович народився 2 травня 1936 року в селі Гиньківці Заліщицького району Тернопільської області в середнього достатку звичайній селянській сім'ї. Проте одна незвичайність таки була. Це – висока культура і духовність родини Круцяків. Майже щодня, після виснажливої праці на полі, батьки Володимира співали в церковному хорі, особливо його мати Розалія Феліксівна. Крім нього в сім'ї виховувалися сестри - старша Корнелія та молодша Галина.

Юнак рано захопився народними традиціями, українською народною пісню. Він гарно грав на цимбалах і баяні. Успішно навчався у школі, незважаючи на тяжкі соціально-побутові умови – голод кінця сорокових, воєнно-визвольні баталії початку п'ятдесятих. Та й школа в рідних Гиньківцях була тільки початковою. Тому юному школяреві щоденно доводилося пішки долати чималу відстань до найближчої середньої школи. Але він не ремствував, не скаржився на долю, а невтомно працював над собою. У вир життя його несли спрара

до знань і захоплення музикою.

І, здавалося б, музика посядає головне місце в його житті. Однак секрет таланту полягає в тому, що він не однобічний. Якщо людина має хист до якоїсь однієї справи, то вона з не меншим завзяттям творитиме й щось друге. Потрібний тільки поштовх.

У 1954 році дев'ятеро випускників десятирічки с.м.т. Товсте подалися до Чернівців вступати до медичного інституту. Конкурс витримало троє.

– Ну що, ідемо додому, порадуємо рідних приємною звісткою? – запитували у Круцяка односельчани.

– Ні, друзі, цього тижня аж ніяк не можу, – відмовився Володимир. У мене попереду ще одні вступні іспити. До музичного училища...

У ті часи Чернівецьке музичне училище мало вечірнє відділення керівників самодіяльних колективів. Саме тут по класу баяна та акордеона одночасно навчався Володимир, студент медичного інституту. З молодих літ два захоплення – медицина і музика, як два крила птаха, несли його до життєвих обривів. Він успішно поєднував навчання у ВНЗ та училищі. Після лекції з анатомії чи хірургії ввечері поспішав на уроки сольфеджіо і диригування. У вихідні дні з медичної бібліотеки залобки мчав на репетиції самодіяльного ансамблю в клуб інституту. Його дуже любили батьки, які мріяли дати йому вищу освіту. Батько на Різдво, пішки за 60 км, майже добу, в чемодані із фанери приніс до Чернівців тришки картоплі, копченого м'яса, щоб син відчув це свято.

Упродовж тривалого часу, працюючи над кандидатською дисертацією, він встигав керувати оркестром самодіяльного народного ансамблю пісні і танцю „Трембіта” Чернівецького медичного інституту, був наставником не одного покоління майбутніх лікарів і водночас – вихователем самодіяльних митців, серед яких був і Володимир Івасюк. Володимир Миколайович без перебільшення деякою мірою своїми людськими та професійними якостями позитивно вплинув на майбутнього композитора, Героя України Володимира Івасюка, під час навчання в медичному інституті сформуватися як музиканту, залучивши його до участі у студентському оркестрі самодіяльного народного ансамблю пісні і танцю „Трембіта” Чернівецького медичного інституту.

Надалі щоденна зайнятість – педагогічна, наукова робота, завідувача кафедри оперативної хірургії і топографічної анатомії – тіснили на задній план

заходження музикою. Але вона перекочувала із самодіяльної сцени в оселю затишної квартири Круцяків, в якій музика для кожного – ніби надійний товариш і друг, камертон душевної рівноваги і доброго настрою, відвертого, щирого ставлення одне до одного, а також до людей.

У житті кожний з нас вибирає авторитети. Таким для Володимира Миколайовича став тодішній ректор інституту Михайло Маркович Ковальов. Через наслідування вчителя скрізь і в усьому В.М. Круцяк поступово виробив свій стиль стосунків зі студентами, колегами, друзями, товаришами, стиль педагога, керівника, активного громадського активіста.

Закінчивши в 1960 році інститут з відзнакою, В.М. Круцяк отримує рекомендацію в аспірантуру на кафедру анатомії людини. Навчаючись під керівництвом професора М.Г. Туркевича, молодий аспірант блискуче захищає кандидатську дисертацію. Свого вчителя він називав другим батьком.

Докторська дисертація присвячена порівняльно-ембріологічному дослідженню морфогенезу позапечінкових жовчних шляхів, яку В.М. Круцяк захистив у 1972 році. Володимир Миколайович приїхав у Сімферополь на захист докторської дисертації зовсім молодим, повним сил і енергії. Один із офіційних опонентів професор Ю.М. Шановалов тоді сказав, що це висхідна зірка на небосхилі ембріології. Володимир Миколайовичу була притаманна притягуюча сила. До нього йшли всі: від студентів і аспірантів до професорів, для всіх він був чуйним, проявляв турботу і допомогу, вирізнявся скромністю і простотою.

У спогадах члена-кореспондента АПН, заслуженого діяча науки і техніки України, професора І.І. Бобрика зазначається: « Я особисто високо оцінюю життєвий шлях Володимира Миколайовича Круцяка не тільки тому, що це був Учитель з великої літери, чудовий лектор і педагог, прекрасний товариш і сім'янин, науковий керівник високого гатунку, але перш за все, за його безмежну людяність і доброту ».

Академік Петро Йосипович Лобко досить часто відкриває книжку, дивиться на портрет Володимира Миколайовича і це надихає його на нову творчу роботу.

Професор В.М. Круцяк успішно поєднував науково-педагогічну діяльність із громадською роботою. Він був віце-президентом Українського і голова Чернівецького обласного відділення наукового товариства анатомів, гістологів і топографоанатомів, член редколегії журналів „Вісник морфології”, „Буковинський медичний вісник”, „Хист”, членом оргкомітету всіх трьох з'їздів АГЕТ України.

Володимир Миколайович був деканом факультету, головою організаційно-методичної комісії, членом ректорату, заступником голови і членом центральної методичної комісії. На будь-якій роботі він відзначався наполегливістю, поєднаною з увагою до людей, розумінням їх проблем, неприйняттям безвідповідальності і нехлюйства, вболіванням за авторитет рідного ВНЗ. Як декан Володимир Миколайович багато робив для підтримання високої виробничої дисципліни студентів, без якого неможливе глибоке засвоєння навчальної програми, набуття практичного досвіду

В.М. Круцяк з першим своїм вчителем Г.Г. Фішером та групою студентів (1968 р.)

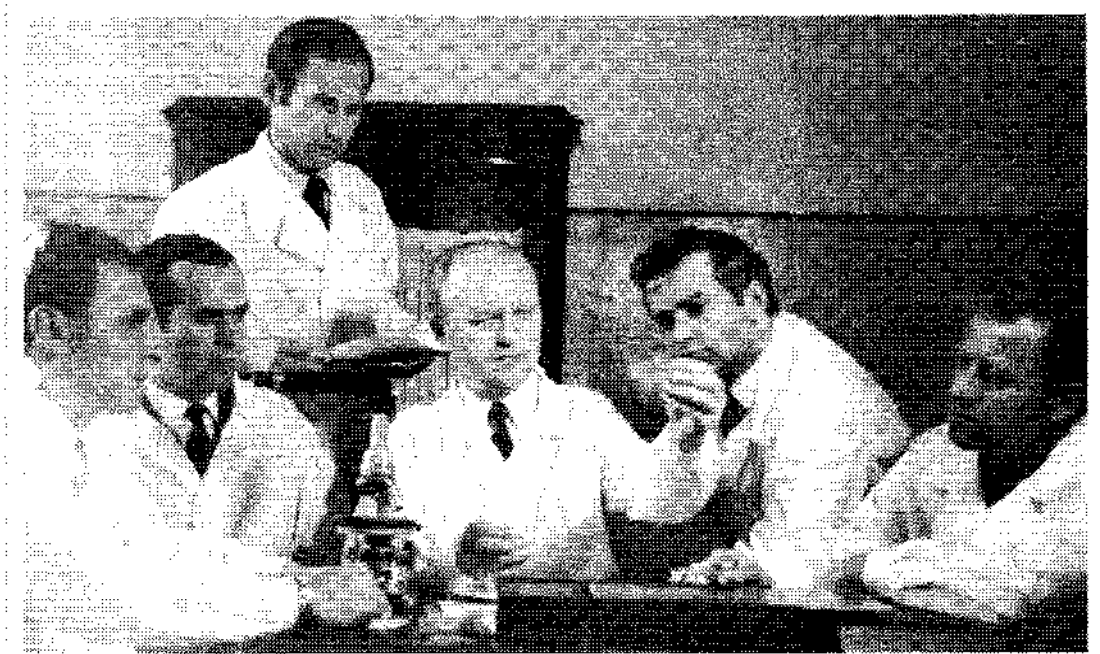
Сторінки історії

майбутніми лікарями. Тому, коли ректорат отримував високу оцінку рівня підготовки випускників з боку представників практичної медицини, у ній була і велика особиста заслуга професора В.М. Круцяка.

Поряд з адміністративною і громадською діяльністю Володимир Миколайович з повною віддачею займався справами кафедри, він ріс як викладач і науковець, постійно турбувався про авторитет свого колективу, підготовку науково-педагогічних кадрів. Кафедра анатомії завжди

посідала призові місця в різних оглядах і конкурсах. Незважаючи на специфіку роботи, на кафедрі завжди було затишно, панував дух високої вимогливості і відповідальності.

Як натура лірична, болісно сприймав докір, особливо коли це було несправедливо. У великому колективі, який він очолював, не завжди все було гаразд, не все було ідеально. Таке сьогоднішня. Він невтомно працював сам і хотів, щоб всі, хто його оточував, рівнялися на нього. Він отримував велике задоволення від того, що робив, писав, творив

В.М. Круцяк з колегами кафедри: доценти Власов В.О., Марчук Ф.Д., Лойтра А.О., Проняєв В.І., Козуб М.М. (1975 р.)

III Міжнародна науково-практична конференція (м. Чернівці, 19-22 травня 2016 року "Природничі читання", присвячена 80-річчю від дня народження видатного вченого-морфолога, професора В.М. Круцяка.

Лекції професора В.М. Круцяка могли зацікавити навіть не медика. Захопити насиченістю науковим фактажем і водночас – простотою, дохідливістю викладу. Він ніколи не користувався конспектами, прагнув дати студентам те, чого немає в підручнику.

Він найважливішою вважав викладацьку роботу. Вважав, що життя надто коротке, і якщо хочеш чогось досягти, мусиш мати вчителя і послідовників.

Кажуть, не пробував гіркого – не відчуватимеш солодкого. Володимир Миколайович цілком пізнав цю істину, переживши в дитинстві біди Великої Вітчизняної війни і повоєнного лихоліття. Це наклало відбиток на його ставлення до людей, на вміння цінувати час і чужу роботу, бути цілеспрямованим і обов'язковим у виконанні даної обіцянки. Саме ці риси забезпечили йому успіх як вченому, організатору медичної освіти і науки. Тоді можна побачити результат.

Видані під керівництвом В.М. Круцяка навчальні посібники і методичні рекомендації отримали високу оцінку і широко використовуються у вищих навчальних закладах України. Володимир Миколайович пропагував результати наукових досліджень буковинських морфологів. Він брав активну участь у роботі Всесоюзних і Республіканських з'їздів, конференцій та симпозіумів. Тривалий час В.М. Круцяк був віцепрезидентом Всеукраїнського наукового товариства анатомів, гістологів, ембріологів та топографоанатомів.

У 2021 році пам'ять великого вченого увіковічено

шляхом внесення до золотого фонду морфологів України разом з М.Г. Туркевичем, В.А. Малишевською та іншими вченими.

Розвиваючи традиції буковинських морфологів і прийнявши естафету наукового пошуку, професор В.М. Круцяк продовжує ембріотопографічні дослідження організму людини. Під його керівництвом виконано 27 кандидатських і 5 докторських дисертацій.

В.М. Круцяк володів лише йому притаманним даром розглядати в молодій людині особистість науковця. Досить зазначити, що десять його учнів працюють професорами або очолюють кафедри, у тому числі й клінічні (О.В. Кравченко, У.Ю. Яцожинська, І.Ю. Полянський, В.М. Пашковський, Ю.Т. Ахтемійчук, Б.Г. Макар, В.В. Власов, В.В. Кривецький, В.І. Зайцев, Т.В. Хмара). Серед кандидатів наук, підготовлених професором В.М. Круцяком, 14 лікарів, з них 11 – хірургічних спеціальностей.

Професор Володимир Миколайович Круцяк увійшов до історії анатомії як один із талановитих морфологів України, що прожив надзвичайно плідне та активне наукове життя, залишивши в науці яскравий слід. Планів і мрій у нього було ще дуже багато. Але раптово його не стало. Смерть прийшла зненацька. Він пішов із життя в розквіті творчих сил, маючи багато задумів, які плідно продовжуються його чисельними учнями і послідовниками.

Помер раптово, вдома у Чернівцях 9 червня 2000 р.

Під час покладання вінків на могилі В.М. Круцяка (2016р.)

Про нього писали:

1. Макар БГ, Козуб ММ, Кривецький ВВ, та ін. Клін. анат. та операт. хірургія. 2003;2(4):72-75.

2. Лютик МД, Пішак ВІ, Луканьова СМ. Кафедра анатомії людини Буковинського державного медичного університету: ІСТОРИЧНИЙ НАРИС. – Чернівці: ВІЦ Місто, 2009. – 216 с.

3. Бойчук ТМ, Мислицький ВФ, Бачинський ВТ, Білоокій ВВ, Івашук ОІ, Кулик ОФ, Ткачук СС, Лютик МД. – Чернівці: Місто, 2014. – 240 с.

4. Макар БГ, Кривецький ВВ. Клін. анат. та операт. хірургія. 2014; 13(1): 105-10.

5. Бойчук ТМ, Кривецький ВВ, Слободян ОМ. Клін. анат. та операт. хірургія. 2016; 15(2) :124-29.